Ler como somos

Inclusión e diferenza nas coleccións das bibliotecas

Cristina Ameijeiras

Kathrin S
ZOOLÓGICO

Índice da presentación

- Sobre a lectura, a comprensión lectora e os factores que inciden no fracaso da comprensión
- Os colectivos con problemas de acceso á lectura
- Recursos para axudar na lectura aos diferentes colectivos
- As conclusións

Para empezar:

- Notas para definir ao lector ideal:

Robinson Crusoe no es un lector ideal. Lee la Biblia para hallar respuestas. Un lector ideal lee para encontrar preguntas.

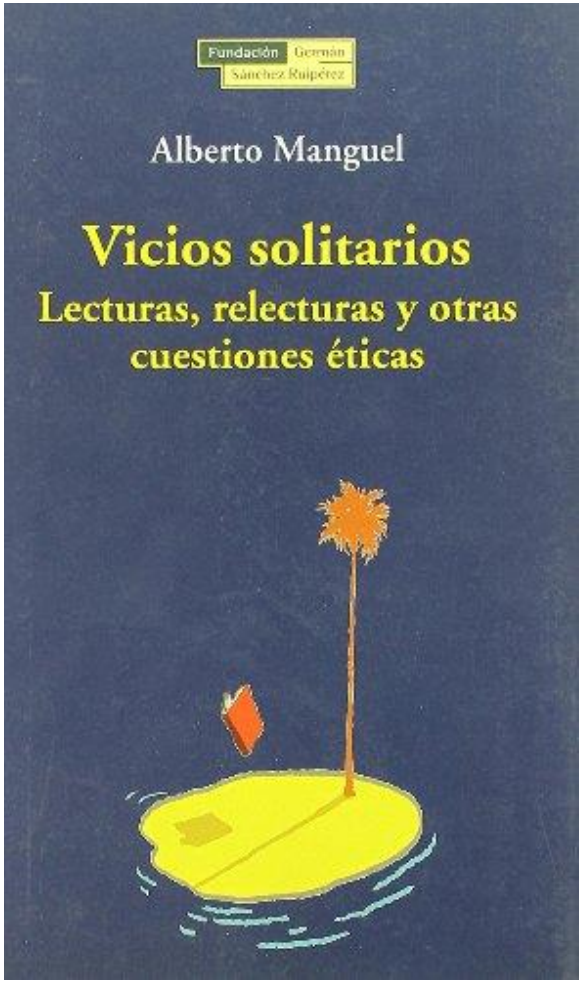

Que é ler?

- Ler e decodificar palabras
- Ler é, sobre todo, comprender un texto
  - A comprensión dun texto é o produto dun proceso regulado polo lector, no que se produce unha interacción entre a información almacenada na súa memoria e a que lle proporciona o texto.

Que é necesario para comprender un texto?

- A comprensión require:

1. Recoñecer as palabras (indispensable).
2. Diferenciar as ideas contidas nas frases e parágrafos do texto e conectalas entre sí (progresión temática).
3. Diferenciar o valor das ideas no texto: qué é esencial, que é secundario.
4. Analizar a organización formal ou superestrutura dos textos.

Competencia lectora: que é?
(Definición de PISA)

- A competencia lectora é a capacidade de comprender, utilizar e analizar textos escritos para acadar os obxectivos do lector, desenvolver os seus coñecementos e posibilidades e participar na sociedade

Variables que inciden nos niveis de competencia lectora

http://www.cobdc.org/jornades/JLF/JILF_26-10-2011/index.html

FACTORES PRINCIPAIS

- Nivel educativo acadado
- Discapacidade
- Persoas inmigrantes

OUTROS FACTORES INFLUÍNTES

- Idade
- Lugar de residencia
- Ingresos económicos
- Xénero

ALFABETIZACIÓNS MÚLTIPLES

Colectivos con dificultades na lectura

http://www.cobdc.org/jornades/JLF/JILF_26-10-2011/index.ht

As cifras da Educación en España, 2019. INE

(Porcentaxes. Actualizado a set. 2019)	Inferior a 2ª etapa de E. Secundaria	E. Secundaria 2ª Etapa e post Secundaria	E. Superior
Española	40,9	22,7	36,4
UE 22	22,5	46,1	31,4

Datos Informe PIAAC (Programa para la Evaluación Internacional de las Competencias de los Adultos, 2013)

- En comprensión lectora os adultos de España obteñen 252 puntos, 21 puntos por debaixo do promedio da OCDE e 19 puntos por debaixo do promedio da UE (Nivel 2).
  - Neste nivel o lector presenta problemas para entender textos densos (Ler prospectos de medicamentos, ...) e manexar textos dixitais (Periódicos dixitales, ...)

Datos Informe PIAAC (Programa para la Evaluación Internacional de las Competencias de los Adultos, 2013)

- En matemáticas os adultos de España obteñen 246 puntos, 23 puntos por debajo del promedio de la OCDE y 22 puntos por debajo del promedio de la UE (Nivel 2).
  - Neste nivel preséntanse problemas para extraer información matemática de situacións reais (comparar paquetes de ofertas turísticas, ...); resolver problemas de varios pasos (xestionar orzamentos, facer a conta da compra con ofertas variadas 3x2, ...) - Interpretar estadísticas (Analizar gráficas do recibo da luz, ...)

A Discapacidade

- Informe Olivenza 2018, sobre a situación xeral da discapacidade en España.
    - 4,120,000 persoas con algún grado de discapacidade en España
    - 9 % da poboación
    - casi 170.000 menores, un 2% da poboación de 0 a 18 anos

A discapacidade en Galicia (2018)

- Nº de persoas cun grado de discapacidade ≥ 33%
  - Discapacidade intelectual: 39.183
  - Discapacidade física: 335.727
  - Discapacidade auditiva: 26.457
  - Discapacidade visual: 23.716

    - Censo de Persoas con discapacidade. Consellería de Política Social. Xunta de Galicia

ESPECTRO AUTISTA

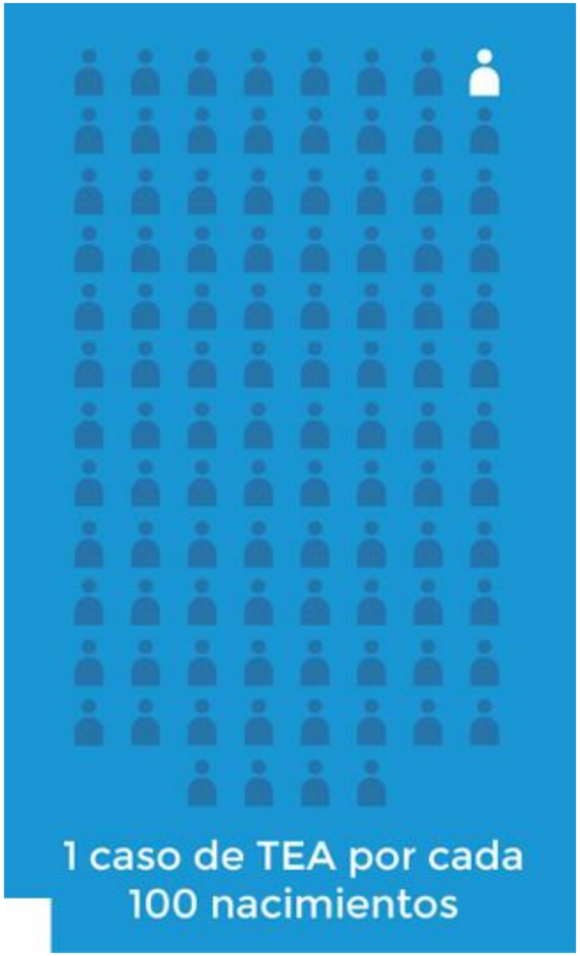

Fonte: Confederación autismo España

Estudos realizados en EEUU:
1/88 (2012)

RELACIÓN IDADE / DISCAPACIDADE.

IMSERSO. Informe 2016. Las personas mayores en España. Datos estadísticos

IDADE	DISCAPACIDADE
60	10%
70	20%
75	33%
85	53,7%

DISLEXIA

- EDA (Asociación Europea de la Dislexia) estima que **entre o 9 e o 12 %** da poboación mundial posee unha clase de dislexia e que do 2% ao 4% está afectada seriamente

Características das dificultades de comprensión lectora

- Lectura lenta ou moi lenta na decodificación
- Moita atención na lectura palabra a palabra, polo que lles costa entender o sentido do texto
- Baixa comprensión do sentido xeral (vocabulario, dificultades coa memoria a curto prazo)
- Necesidade de apoios visuais
- Necesidade de repetir a lectura das palabras, frases ou parágrafos
- Pérdense dentro da páxina, necesitan reorientarse a menudo

As diferenzas (ademáis…)

- O termo “dificultades lectoras” é difícil de definir.
- É un termo amplo para unha diversidade de condicións.
- Unha características común é a discrepancia entre o nivel intelectual e os intereses dunha persoa e a súa capacidade de lectura e comprensión.

E agora qué?

Algunhas preguntas

- É posible identificar e intentar facer fronte ás necesidades de diferentes públicos obxectivo?
- Podemos dende as institucións (escolas, familias, bibliotecas…), buscar as condicións necesarias para que todas as persoas teñan acceso aos materiais de lectura, melloren as súas competencias e coñezan a lectura por pracer?

ALGUNHAS AXUDAS

- Documentos IFLA
- Institucións en xeral (Ministerios, Universidades, Consellerías –Galicia)
- Institucións que representan ou traballan no tema
- Entidades nas que se forman, capacitan ou traballan as persoas con discapacidade, os centros de día, outras bibliotecas, os centros de ensino
- As ONG's
- Etc.

QUESO
PAN
PESCADO
PAELLA
MANTEL
PAN
LECHE
GALLETSS
ZUMO
PESCADO

Inmigrantes recentes: alfabetización

- Galicia acolle (datos INE setembro 2019)100.524 extranxeiros
- Son o 3,7% da poboación
- No 2018 chegaron 17.478 persoas (un 35,7% máis que no 2017)

- Materiais de lectoescritura
- “Imaxinarios”
- Libros de imaxes

As persoas maiores

- Índice de envellecemento
  - Persoas de máis de 65 anos e máis respecto de persoas de menos de 15 * 100. Para o ano 2019 (INE):
    - España: 122,97
    - Galicia: 198,14 (En 1985: 61,47)

Persoas maiores: club de lectura en voz alta

-Se perderon ou nunca tiveron o hábito de ler
- Se non comprenden ben os textos
- Se teñen dificultades coas estructuras gramaticais
- Se desexan participar da cultura e da sociedade e comprender mellor o mundo
- Se desexan compartir con outras persoas os seus coñecementos, ideas, inquedanzas…

Os clubes de lectura en voz alta

Textos breves
Libros de letra grande
Libros de lectura fácil
Artículos de periódico
Poemas
Obras de teatro
Cancións
Libros para ver
Libros de dificultade crecente

As persoas con deterioro cognitivo

- Contos
- Poemas
- Cancións
- Música
- Vídeos (documentais, fragmentos de películas)
- Rimas, adiviñas
- Textos breves
- Libros para ver

Persoas con deterioro cognitivo

Persoas con deterioro cognitivo

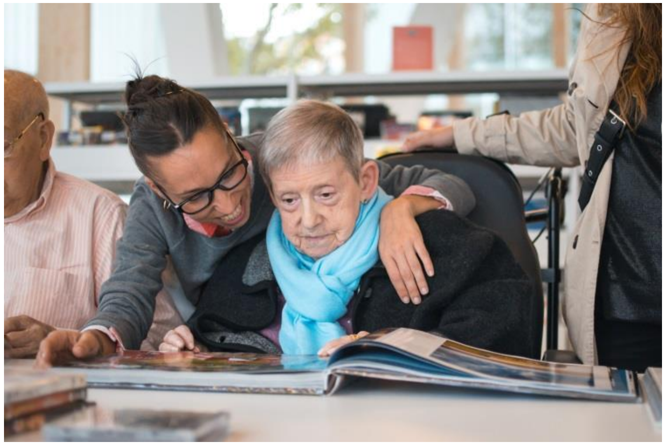

- Imprescindible:
  - O dinamismo das sesións
  - A interacción constante, a participación
  - O humor
  - A estabilidade das persoas que levan a actividade
  - A sorpresa, a mestura das propostas (unha lectura leva a unha canción, esta a un poema…)

Transtorno do Espectro Autista

- Tipo de transtorno do neurodesenvolvemento caracterizado por déficits na comunicación e na interacción social e por patróns de conduta, intereses e actividades limitados e repetitivos.
- Os **Sistemas Aumentativos e Alternativos de Comunicación (SAAC)** son formas de expresión distintas ao linguaxe falado que teñen como obxectivo aumentar ou compensar as dificultades de comunicación e linguaxe de moitas persoas con discapacidade. (Arassac portal aragonés de la comunicación aumentativa y alternativa)

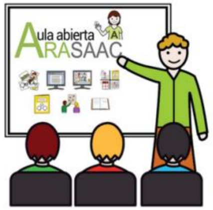

Un espacio en el que formarte libremente

Os pictogramas…

- Favorecen a comprensión porque…
  - Permanecen no tempo.

  - Clarifican o que queremos dicir: é unha tradución da linguaxe falada. Destaca o relevante da mensaxe.

- Representar os términos de todas as actividades da vida cotiá

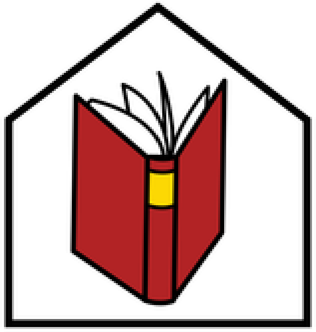

ARASAAC

IMAXES PARA LER E CONTAR

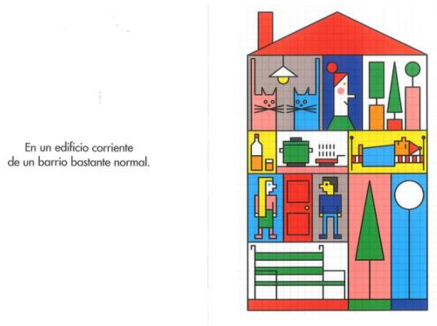

BIBLIOTECA
biblioteca
sss
MATERIAL DIDÁCTICO DO CENTRO DE INTERESE
LEOBEN: COMPRENSIÓN LECTORA
Agadix

Pictogramas

- Editorial CEPE. Libros de información.

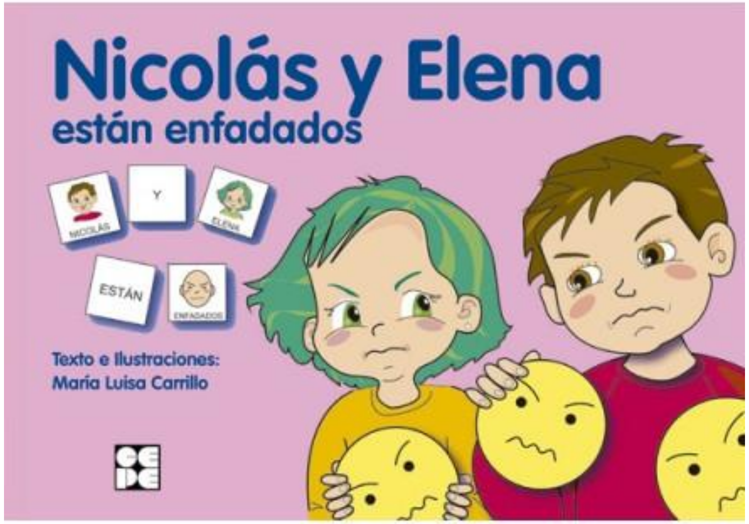

Pictogramas

Destinadas a nenos e nenas con necesidades educativas especiais, principalmente a xóvenes con Trastorno do Espectro Autista;

Pictogramas

- Cuentos para aprendices visuales

ALFABETIZACIÓN DE P. ADULTAS

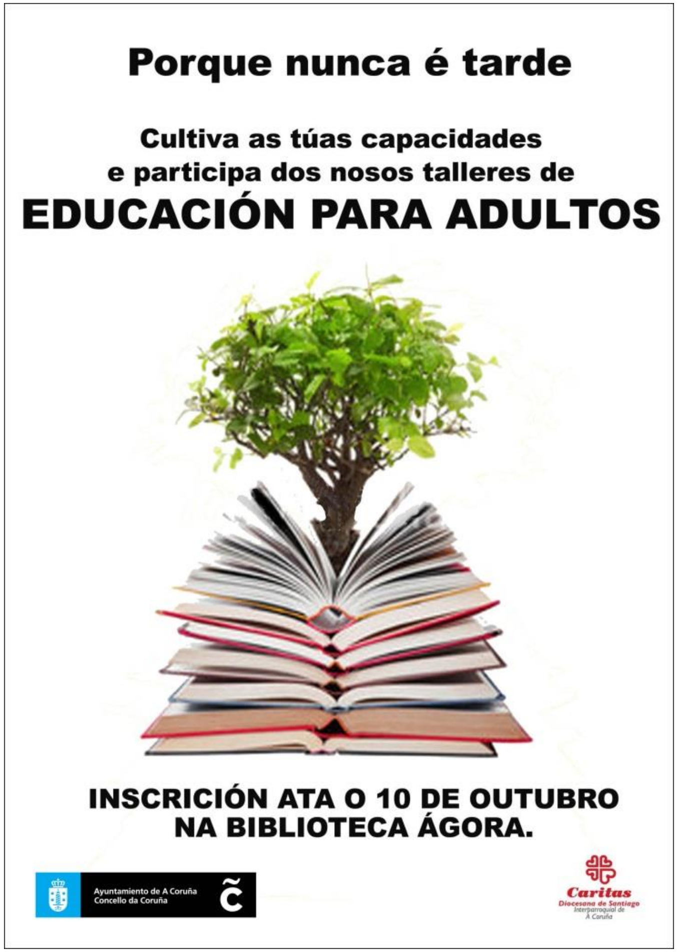

Alfabetización de persoas adultas

- Persoas que deixaron a escola na súa infancia (normalmente son maiores)
- Persoas perceptoras da RISGA (normalmente son novas)
  - Contidos educativos e culturais
  - Diferentes niveis e polo tanto diferentes recursos

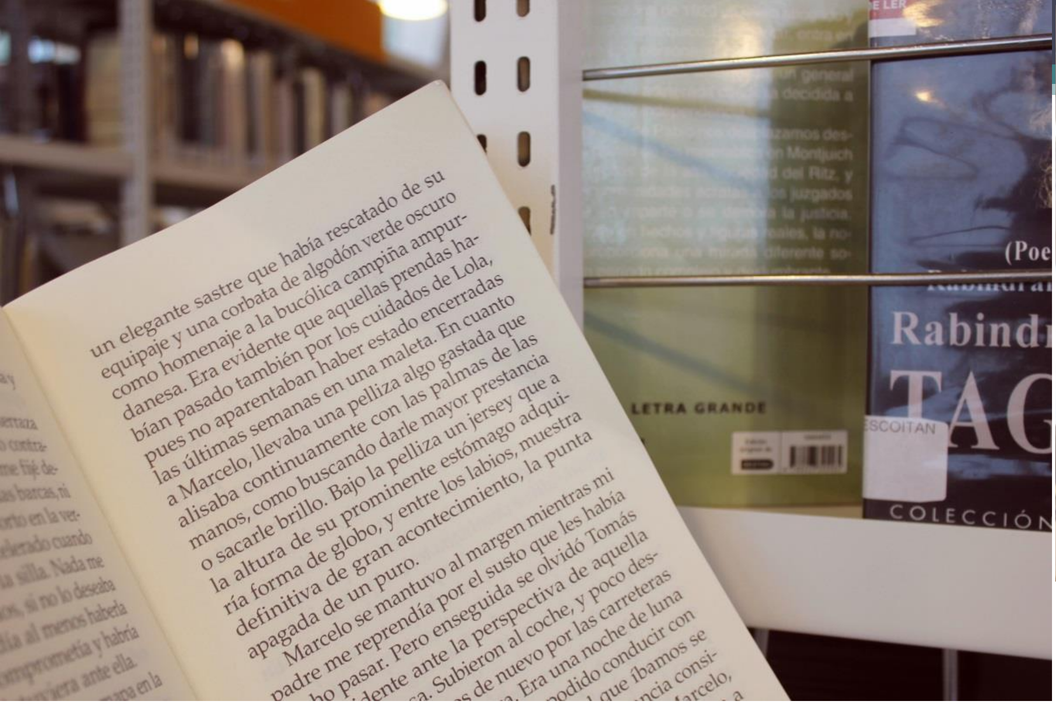

Material de lectoescritura

Libros para ver

Libros para ver e escoitar

Libros de lectura fácil de diferentes materias

Persoas con discapacidade intelectual

- Desde os apoios que facilitan o uso dos recursos e servizos da biblioteca…

Persoas con discapacidade intelectual

- Ás que teñen intereses diversos en relación á lectura

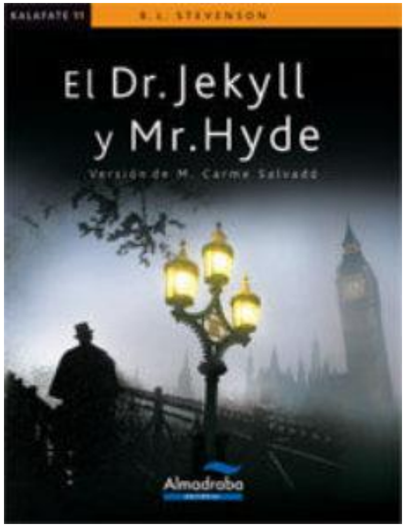

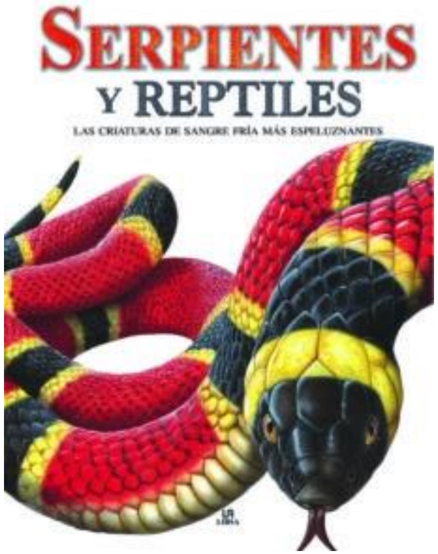

Persoas Xordas

- Variables que inflúen na comprensión lectora das persoas xordas

a) Da persoa:

- Idade de inicio (antes ou despois da adquisición da lingua oral)
- Grado de perda da audición
- Tipo de lesión

b) Do entorno:

- Familia
- Escola
- Sociedade

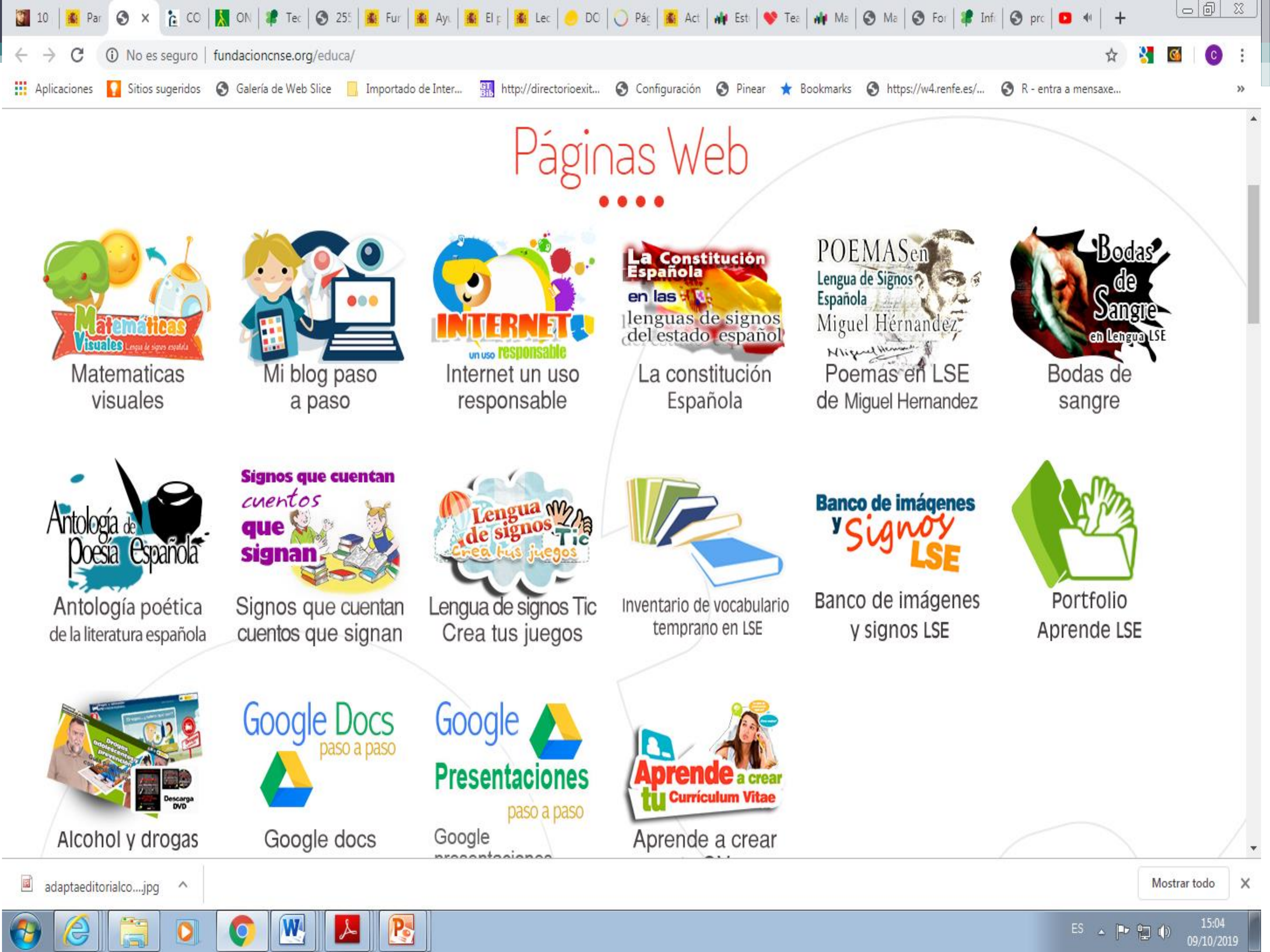
No es seguro | fundacioncnse.org/educa/
Páginas Web
Matematicas visuales
Mi blog paso a paso
Internet un uso responsable
La constitución Española
Poemas en LSE de Miguel Hernandez
Bodas de sangre
Antología poética de la literatura española
Signos que cuentan cuentos que signan
Lengua de signos Tic Crea tus juegos
Inventario de vocabulario temprano en LSE
Banco de imágenes y signos LSE
Portfolio Aprende LSE
Alcohol y drogas
Google docs
Google presentaciones
Aprende a crear
adaptaeditorialco....jpg
Mostrar todo
15:04
09/10/2019

CONTOS E INFORMACIÓN EN LINGUAXE DE SIGNOS

Carambuco ediciones

BIBLIOTECA VIRTUAL
MIGUEL DE CERVANTES

Clan estrena un apartado web llamado "Signacuentos, cuentos con las manos",en lengua de signos española, además de acercar esta lengua a niñas y niños oyentes.

CNLSE
Centro de Normalización Lingüística de la Lengua de Signos Española

Libros para invidentes

estudio erizo

Exploran a técnica do gofrado, proceso que consiste en producir un relieve no papel polo efecto da presión. A impresión do texto realízase en tinta e braille, para que a lectura poida ser compartida por nenas/os videntes e invidentes.
Naturalia é unha colección de libros cun eixo conceptual: libros que contan pequenas e grandes transformacións da natureza.

Libros para invidentes: Braille

Libros para invidentes

Fabricación de libros para invidentes. As impresoras 3D

Permiten a elaboración de proxectos, xogos e ferramentas para uso educativo. (Trimaker, Kikai Labs, Replikat) Varían os materiais de impresión: plástico, cera ou goma. Permiten fabricar libros táctiles; xa sexa para uso familiar —por exemplo, un papá que inventa un conto para os seus fillos utilizando impresións 3D— ou para confeccionar libros táctiles a gran escala e seguindo criterios profesionais.

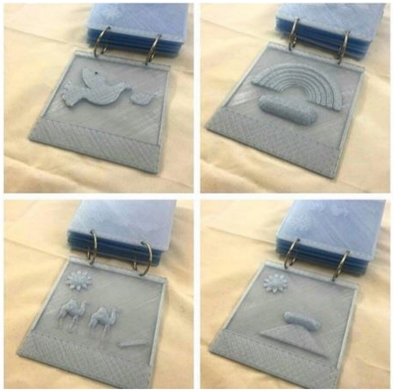

Recopilando: Recursos ao noso alcance

- Textos de lectura fácil. Adaptación de textos.
- Letra grande
- Lectura en voz alta
- Pictogramas
- Lingua de signos
- Audiolibros
- Libros en Braille
- Libros en tres dimensións

Lectura en voz alta

- Recursos: materiais de lectura fácil e variada: literatura, poemas, relatos, adiviñas, cancións, noticias, historias mitolóxicas, fábulas…
- Beneficios:
  - A lectura en alto é especialmente beneficiosa para as persoas con demencia, porque lembran cousas do pasado a través desta actividade, ainda que sexa de xeito temporal.
  - O libro axuda a poñer en palabras pensamentos e ideas que antes non podían expresar
  - Introdúcense temas de conversación e se incrementa a interactividade e o contacto co grupo.

Lectura fácil

- A necesidade de materiais de fácil lectura e a promoción da lectura apóianse na Convención da ONU sobre os dereitos das persoas con discapacidade, nas pautas da IFLA, no Manifesto para a Biblioteca Pública da UNESCO
- OBXECTIVOS:
  - Presentar textos claros e fáciles de comprender
  - É necesario ter en conta o contido, a linguaxe, as ilustracións e a maquetación

Pautas de Lectura Fácil (maquetación)

- Imaxes descritivas que concordan co texto
- Textos en bandera (non xustificados)
- Liñas que respectan as unidades sintácticas dos textos
- Marxes amplos. Separación ampla entre liñas

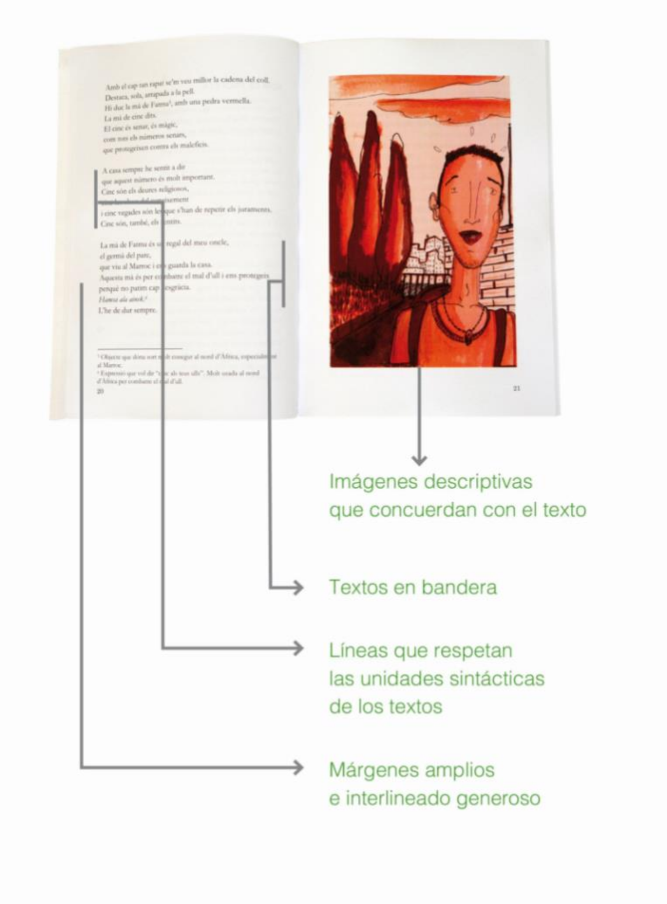

Lectura fácil (linguaxe e contido)

- Escritura concreta, evitando linguaxe abstracta
- A acción debería seguir un único fío, con continuidade lóxica
- Acción directa, simple, sen demasiadas persoaxes
- Non abusar da linguaxe simbólica (metáforas)
- A ser posible, oracións simples
- Evitar palabras difíciles, pero utilizar linguaxe dignificante

IFLA pautas lectura fácil

- *Moitas persoas cunha discapacidade intelectural leve poden ler bastantes textos sinxelos. Algunhas persoas cunha discapacidade moderada poden tamén aprender a ler textos curtos de lectura fácil. Os que teñen unha discapacidade intelectual / cognitiva profunda non poden ler por si mesmos, pero poden gozar con alguén que lea para eles. As diferenzas, necesidades e capacidades individuais son máis importantes que a clasificación baseada no CI*

Recursos en lectura fácil

- Asociación Lectura Fácil. Servizos:
  - INFORMACIÓN ACCESIBLE. Documentos adaptados a un lenguaje llano.
  - FORMACIÓN. Cursos de redacción de Lectura Fácil y dinamización lectora.
  - EDICIÓN. Asesoramos y supervisamos el proceso de edición.
  - FOMENTO LECTOR. Orientamos a entidades interesadas en organizar clubs LF.
  - *boletín InfoFácil con novedades editoriales, cursos, jornadas…*

Non únicamente literatura ou ficción…

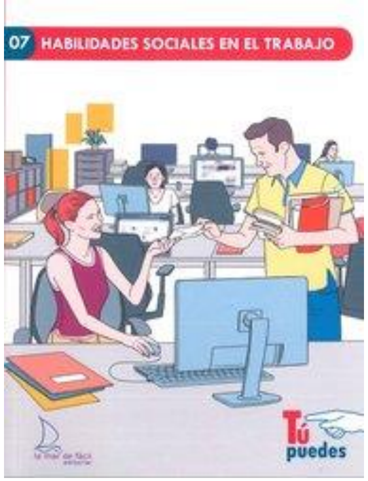

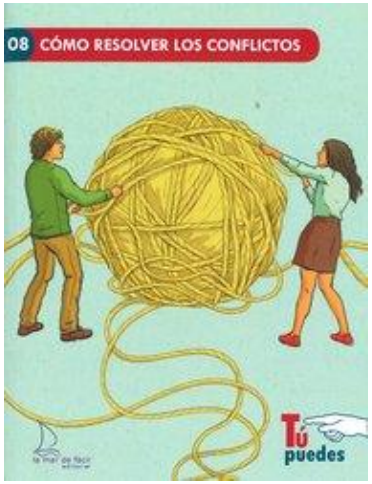

Para resumir…

- Fronte aos desafíos constantes para as bibliotecas públicas:
  - Os dereitos de todas as persoas a ter acceso á lectura, aos espazos culturais e aos recursos públicos
  - A información, as pautas, os contidos que nos axudan no traballo e que están ao noso alcance
  - O traballo en rede e coas entidades
  - A suma de vontades, coñecementos, puntos de vista
  - A formación das plantillas

LOS LUNES AUTISMO

© copyright, todos los derechos reservados

Estas viñetas semanales nos ayudan a dar a conocer el autismo con un toque de humor.

Anímate a sensibilizar compartiendo tus anécdotas a través del lápiz de nuestros dibujantes.

Participa y comparte ;-)

gracias Raquel por tu anécdota

Fundación orange

www.fundacionorange.es

POLVO DE ESTRELLAS
MI HIJA A VECES SE QUEDA MIRANDO "A NADA EN PARTICULAR" Y SE RÍE...
Y SE RÍE...
Y SE RÍE.
Y YO NO SÉ DE QUÉ.
DEDUZCO QUE PUEDE VER MILLONES DE PARTÍCULAS DANZANDO EN EL AIRE, POR CÓMO MUEVE SUS MANOS.
AHORA JUEGO CON ELLA A VER VOLAR EL POLVO, O LAS GOTAS DE LLUVIA CAYENDO SOBRE EL CRISTAL.
ELLA ME ENSEÑA A VER MÁS ALLÁ.
MARTIN TOGNOLA
LOS LUNES AUTISMO
© copyright, todos los derechos reservados
Estas viñetas semanales nos ayudan a dar a conocer el autismo con un toque de humor.
Anímate a sensibilizar compartiendo tus anécdotas a través del lápiz de nuestros dibujantes.
Participa y comparte ;-)
gracias Rosa por tu anécdota
Fundación orange
www.fundacionorange.es